

BACHELOROPPGAVE

Tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial.

En kvalitativ undersøkelse om hvordan lærere på barneskolen arbeider for å tilpasse opplæringen best mulig for elever med et stort læringspotensial.

Adaptive education for students with high learning potential.

A qualitative study of how teachers in primary school work to adapt the education for students with high learning potential.

Kandidatnummer: 166

GLU 1-7

GBPEL412: Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode

**Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett
Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag**

Veileder: Dziuginta Baraldsnes

Innleveringsdato: 03.06.19

Antall ord: 10 000

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10

Abstract

This bachelor thesis concerns the topic adaptive education, and the chosen research question is the following: *How can the teacher adapt the education for students with high learning potential?* I chose this topic because I find it interesting and there is not much focus on it in recent studies, or in our teacher education program. At the same time, I am lacking competence on the topic, and often times I have felt unsure of what do to in different situations when teaching.

In the present study, I have used a qualitative research method. By interviewing five anonymous teachers with different kinds of competence on the topic, I have gathered the qualitative data. The qualitative data was discussed in relation to current academic literature and research on the topic of adaptive education. By using this method, I found out how the teachers relate to adaptive education, how they work to make sure students with high learning potential feel included, and what kind of challenges one can meet when trying to adapt the education to students with high learning potential.

The teachers I interviewed have extensive competence concerning students with high learning potential, when it comes to identification, mapping work, how to be inclusive, different learning methods and how to follow-up. The knowledge is not the problem, the resources are. Unfortunately, many teachers often draw the insufficient conclusion that “these students are doing well, they are going to be fine no matter what”, then they use the resources available on the “try-hard” students instead.

I will argue that by writing this bachelor thesis, I have given insight into the topic of adaptive education, as well as I have, to the best of my ability, provided advice on concrete work-methods teachers can use in order to adapt the education to students with high learning potential.

Forord

Denne oppgaven handler om tilpasset opplæring for elever med et stort læringspotensial. Jeg skjønnte tidlig i lærerutdanningen at dette var noe som interesserte meg, og noe jeg ville lære mer om. Prosessen med skrivingen av denne oppgaven har både vært interessant og lærerik. Jeg har lært mye som jeg definitivt kommer til å ta med meg videre inn i læreryrket.

Jeg vil rette en stor takk til min veileder Dziuginta Baraldsnes ved Høgskolen på Vestlandet, som har ledet meg gjennom denne skriveprosessen på en fantastisk måte. Hun har vært tilgjengelig gjennom hele skriveprosessen, gitt meg konstruktive tilbakemeldinger og bidratt med fagstoff. Din trygghet har betydd mye for meg i skriveprosessen.

Jeg ønsker også å takke alle informantene mine for at de tok seg tid til å stille opp til intervju, og for at de lot meg få et innblikk i hvordan dette emnet arbeides med i praksis. Takk også til min gode venninne Johanna Brandal Sande, som hjalp meg å oversette sammendraget til engelsk.

Innholdsfortegnelse

BACHELOROPPGAVE	1
Abstract	2
Forord	3
1.0 INNLEDNING	6
1.1 Introduksjon	6
1.2 Forskningsspørsmål og avgrensing	7
1.3 Oppgavens disposisjon	8
2.0 TEORETISK BAKGRUNN	9
2.1 Teori	9
2.2 Hvem er elevene med stort læringspotensial?	9
2.3 Tilpasset opplæring	12
2.3.1 Tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial	12
2.3.2 Strategier for å tilpasse opplæringen for elever med stort læringspotensial	13
2.4 Hvordan skape et fremragende læringsmiljø for elever med stort læringspotensial?	14
2.4.1 Å inkludere verdier i tilpasset opplæring for elever med et stort læringspotensial	15
2.4.2 Aksept og verdsetting	15
2.4.3 Medvirkning er viktig	15
2.4.4 Organisatorisk differensiering	16
2.4.5 Læringskultur og vurdering for elever med et stort læringspotensial	16
2.4.6 Motivasjon og læring	17
3.0 METODE	18
3.1 Vitenskapsteori	18
3.2 To samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder	18
3.3 Informanter	19
3.4 Planlegging og gjennomføring av intervjuer	20
3.5 Transkribering og dataanalyse	21
3.6 Etske aspekter ved kvalitative forskningsintervju	21
3.6.1 Moralsk undersøkelse	21
3.6.2 Validitet og reliabilitet	22
4.0 FUNN	24
4.1 Hvordan karakteriseres og identifiseres elevene med et stort læringspotensial?	24
4.2 Hvordan tilpasses opplæringen elever med et stort læringspotensial?	26
4.3 Hvordan er samarbeidet med hjemmet til elevene med et stort læringspotensial?	29
4.4 Hva er utfordringene med å tilpasse opplæringen for elever med et stort læringspotensial?	29
5.0 DISKUSJON	30
5.1 Hva kjennetegner elever med et stort læringspotensial?	30
5.2 Hvordan tilpasses opplæringen til elever med stort læringspotensial?	31
6.0 AVSLUTNING	34

6.1 Oppsummering og konklusjon	34
7.0 LITTERATURLISTE.....	35
Vedlegg 1- Informasjonsskriv	
Vedlegg 2- Samtykkeerklæring	
Vedlegg 3- Intervjuguide	

1.0 INNLEDNING

1.1 Introduksjon

Emnet i denne bacheloroppgaven er tilpasset opplæring, og valgt problemstilling er: *Hvordan tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial?* Det blir brukt flere ulike begreper på disse elevene, blant annet: evnerike elever, talentfulle elever, høyt presterende elever og elever med akademisk talent. Grunnen til variasjonen kan være at dette på mange måter oppfattes som en heterogen gruppe. Noen elever har generelt sett høy IQ, andre har et særskilt talent i ett fag, mens andre igjen har talent utenom det vanlige innenfor flere akademiske fag. Noen kan i tillegg til disse evnene ha vansker, for eksempel dysleksi eller ADHD. Andre kan for eksempel ha stort læringspotensial, men lav motivasjon eller lav sosial funksjonsevne (Idsøe, 2019).

I denne oppgaven prøver jeg å holde meg til begrepet «elever med et stort læringspotensial». Elever med stort læringspotensial kan defineres slik: elever med sterke behov og potensial innenfor akademiske fag som matematikk, lesing/ skrivning/ språk, naturfag, teknologi, samfunnsvitenskap eller kreative/ estetiske fag, og som kan transformere sitt potensial til talent kun dersom disse behovene blir identifisert og møtt i et rikt og responderende læringsmiljø (Idsøe, 2019).

Jeg har valgt å benytte meg av en kvalitativ forskningsmetode, ved hjelp av anonyme intervju av lærere som har kunnskap om, og erfaring med å tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial. Ved å benytte meg av denne metoden vil jeg blant annet finne ut hvordan de forholder seg til tilpasset opplæring, hvilke arbeidsmåter de bruker, og hvilke læringsstrategier de benytter i undervisningen sin. Ved å få svar på hvordan de gjør dette, kan jeg se på de ulike metodene de benytter seg av, og sammenligne de med det teorien sier er det beste å gjøre for at elevene med et læringspotensial ikke blir bremset i sin utvikling. Formålet med denne forskningen er å finne ut hvordan man som lærer best mulig kan tilpasse opplæringen til elevene med et stort læringspotensial.

Alle elever har rett på tilpasset opplæring. Det er fastslått i opplæringsloven (1998) § 1-3. Hittil i lærerutdanningen har vi hatt mye fokus på hvordan man kan tilpasse opplæringen for elevene. Da med særlig fokus på de elevene som sliter på skolen, til tross for at det er like

viktig å tilpasse undervisningen til elevene med et stort læringspotensial. Vi har ikke hatt forelesninger eller pensum som favner om dette temaet, ei heller hatt noe fokus på det i praksis. Til gjengjeld snakkes det stadig om hvordan man kan tilpasse opplæringen til de elevene som presterer dårligere enn gjennomsnittet. Jeg har selv følt meg svært lite pedagogisk overfor elevene med et stort læringspotensial flere ganger. Med dette som bakgrunn ønsker jeg å undersøke hvordan man best mulig kan tilpasse opplæringen for denne elevgruppen.

Når det kommer til å la elevene arbeide videre, er min oppfatning at lærere i hovedsak har to ulike metoder de benytter seg av. Nummer en er å la elevene arbeide videre i boken. Nummer to er kvantitet. Lar man elevene arbeide videre i boken støter man på utfordringer. Elevene med et stort læringspotensial kan gjerne mestre å arbeide selvstendig en stund. Men etter hvert vil de trenge en gjennomgang av hva som skal gjøres videre, og ikke minst oppfølging. Dette kan være utfordrende med tanke på at man ofte bare er en lærer i klasserommet. Da må man ta stilling til om man skal hjelpe elevene som arbeider i «vanlig» tempo slik at også de kan bli ferdige med oppgavene, eller om man skal hjelpe elevene med et stort læringspotensial slik at de kan fortsette å arbeide. Uansett hva man velger blir en av elevgruppene sittende delvis i skyggen. Elevene som sliter blir sittende i frustrasjon over mangel på mestring, mens elevene med stort læringspotensial kan bli sittende å kjede seg over mangel på utfordringer eller arbeid.

Kvantitet går ut på at lærerne kopierer opp flere sider med nesten identiske oppgaver som de elevene allerede har løst i læreboken. Da blir elevene sittende å jobbe med oppgaver som de allerede mestrer. Da kan man spørre: Er dette utviklende for elevene? Hvor motiverende er dette? Skaper dette mestringsfølelse? Fører dette til læring? Spørsmål som dette har blitt stilt, og svarene vil bli presentert i kapittel 4 i bacheloroppgaven.

1.2 Forskningsspørsmål og avgrensning

Jeg har formulert følgende problemstilling for min undersøkelse:

Hvordan tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial?

1.3 Oppgavens disposisjon

I kapittel 1 blir tema og problemstilling presentert. Jeg begrunner også hvorfor jeg har valgt å skrive om akkurat dette emnet. I kapittel 2 presenteres teorien i oppgaven. Først generell teori, der det blir forklart hvilken metode jeg har benyttet meg av ved datainnsamling. Formålet med forskningen vil også bli presentert. Videre vil jeg vise til generell eksisterende teori om tilpasset opplæring, før jeg mer spesifikt går inn på tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial. Med denne teorien presentert, går jeg over på hvordan man som lærer kan skape et fremragende læringsmiljø for elever med et stort læringspotensial. Her skal vi også se på sammenhengen mellom arbeidsmiljø, motivasjon og læring. I kapittel 3 ser vi på de to ulike samfunnsvitenskapelige forskningsmetodene, før dere vil få presentert informantene i forskningen, samt få innblikk i planleggingen og gjennomførelsen av intervjuene. Jeg skal også forklare hvordan jeg har jobbet med transkribering av intervjuer og analysering av funn. Avslutningsvis i dette kapitlet vil de etiske aspektene ved kvalitative forskningsintervju bli trukket frem. Her vil jeg komme inn på underpunktene: moralsk undersøkelse og validitet og relabilitet. I kapittel 4 vil funnene ved forskningen bli lagt frem. I kapittel 5 vil noen av funnene bli diskutert opp mot eksisterende data på området. I kapittel 6, det avsluttende kapitlet, kommer jeg med en oppsummering og en konklusjon. Jeg vil ikke komme med en bastant konklusjon, men jeg vil komme med noen avsluttende refleksjoner rundt de funnene jeg har gjort.

2.0 TEORETISK BAKGRUNN

2.1 Teori

I den teoretiske delen presenteres det hvem elevene med et stort læringspotensial er, og hva som kjennetegner dem. Videre vil jeg bevege meg inn på teori om tilpasset opplæring, før jeg mer spesifikt ser på tilpasset opplæring for elever med et stort læringspotensial.

Teori, av det greske theoria, betyr «det å se på», «betrakte» eller «granske» (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 25). Et teoretisk perspektiv dreier seg om å undersøke et fenomen fra en spesiell synsvinkel eller ut fra en spesiell betraktningssmåte. Sett fra ulike perspektiver vil fenomenet fortone seg ulikt (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 26).

2.2 Hvem er elevene med stort læringspotensial?

Elever med et stort læringspotensial er ikke det samme som skoleflinke elever. De skoleflinke kjennetegnes ofte ved at de er velfungerende i vårt pedagogiske system, jobber hardt, har generelt høy motivasjon, fullfører oppgavene sine og presenterer på en god måte (Sousa, 2009). De har som oftest gode resultater på tester og nasjonale prøver, gode relasjoner til sine lærere og medelever, og et godt selvbilde. De er gjerne selvregulerte og har få sosiale problemer.

I følge Idsøe (2019) kjennetegnes elever med et stort læringspotensial ofte ved at de i større grad enn sine jevnaldrende:

- Raskere kan forstå begreper innenfor «sitt område»
- Lettere kan se sammenhenger
- Kan tenke mer abstrakt og mer komplekst
- Er mer nysgjerrige
- Bruker lengre tid på utforsking
- Generelt sett er bedre til å konsentrere seg over lengre perioder
- Liker å spekulere rundt muligheter
- Kan utfordre læreren med en rekke «Hva om...?» type spørsmål
- Tolererer ikke gjentakende arbeid
- Vil raskt fremover

I tillegg er disse elevene kjent for å vise sterk motvilje mot å løse oppgaver de opplever som for lette eller lite motiverende (Skogen & Idsøe, 2011).

Elever med et stort læringspotensial kan være svært emosjonelle, noe som kan gjøre dem sosialt sårbare. Selvbildet og selvfølelsen er ikke alltid positiv, og de kan være svært sensitive (Idsøe, 2019).

Elever med et stort læringspotensial kan også være skoleflinke, men det er mange av dem som underpresterer, mister motivasjonen og til og med dropper ut av skolen på tross av sitt høye potensial. Forskning viser at de viktigste faktorene for underprestering er:

- Mangel på tilpasset opplæring
 - Mangel på stimulering og utvikling av gode læringsstrategier
 - Negative relasjoner til lærere og medelever
- (Idsøe, 2019; Siegle, 2013).

Derfor er kunnskap om hva slags læringsbehov disse elevene har, og hva tilpasset opplæring for denne elevgruppen betyr, absolutt nødvendig for å øke deres mulighet til å oppnå et bedre læringsutbytte.

I NOU 2016:14 (2016, s. 14) går det frem at elever med stort læringspotensial er:

- Elever som presterer på høyt faglig nivå
- Elever som har spesielle evner og talent
- Elever som har potensial til å nå de høyeste faglige nivåene

Elever med stort læringspotensial er en sammensatt gruppe individer og personligheter med ulike undervisnings- og utviklingsbehov, og de er like forskjellige som andre barn og unge. Etter NOU 2016:14 (2016, s.19) utvalgets vurdering kan elever med stort læringspotensial utgjøre mellom 10 og 15 prosent av skolepopulasjonen.

Noen sentrale funn fra Kunnskapsgrunnlaget (2016):

- Elever med stort læringspotensial kjennetegnes gjerne av at de er utholdende og gode på problemløsningsstrategier. De har forutsetninger for å arbeide med avanserte og mer kreative oppgaver, gjerne gjennom dybdelæring.

- Mange elever med stort læringspotensial opplever at de ikke er en del av et læringsmiljø som motiverer, eller som gir dem faglige utfordringer.
- Det er viktig å ta hensyn til elevenes sosiale behov for å skape gode læringssituasjoner.

Konsekvenser av at elevene ikke blir sett og møtt i skolesammenheng:

- Frafall og underprestasjon
- Sosial stigmatisering
- Mobbing
- Tristhet/ sørgmodighet
- Feildiagnostisering eller sen identifisering

Jøsendalutvalget anbefaler en rekke tiltak som til sammen har som mål å gi elever med stort læringspotensiale et bedre skoletilbud. Tiltakene er knyttet til rammebetingelser, kunnskap, forskning og utdanning og til kompetanse og undervisningspraksis (NOU 2016:14, 2016).

I Skogen & Idsøe (2011) går det frem at de finner overraskende lite prioriteringer rundt fagstoffet som har med opplæringen av elever med store akademiske potensialer. De mener det er bekymringsverdig at mange fagfolk og politikere avviser behovet for en slik kompetanse. Det er særlig to begrunnelser for denne avvisningen. For det første hevdes det at disse elevene greier seg utmerket selv og trenger ingen spesiell hjelp. For det andre hevdes det at å gi spesiell hjelp og støtte til elever med et stort akademisk potensiale representerer en uheldig elitisme og motvirker sosial utjevning. Disse to misforståelsene, som sannsynligvis skyldes uvitenhet og ikke vrang vilje, har vært, er, og kan fortsatt komme til å bli fatale for relativt mange elever i skolen. I den senere tid har heldigvis en rekke foreldre blitt oppmerksomme på dette forholdet og står nå opp for kravet om en reelt inkluderende skole med tilpasset opplæring for alle, slik opplæringsloven krever (Skogen & Idsøe, 2011, s. 11). Enkelte ekstremister har til og med antydnet at det ligger et snev av fascistisk elitetenking bak ønsket om å gi ekstra hjelp og støtte til de evnerike. I tillegg til disse to tradisjonene har vi også holdningene hos de nesten sjarmerende naivistene som tror at det mest rettferdige og beste er å gi alle lik opplæring (Skogen & Idsøe, 2011, s. 21).

2.3 Tilpasset opplæring

Prinsippet om tilpasset opplæring er sentralt i norsk skole. I opplæringslovens § 1-3 står det at opplæringen skal tilpasses elevenes evner og forutsetninger (Opplæringslova, 1998, § 1-3). Tilpasset opplæring gjelder for alle elever, lærlinger, lærerkandidater og voksne. Tilpasset opplæring er et virkemiddel for at alle skal oppleve økt læringsutbytte. Det er ingen individuell rett, men skal skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet (Utdanningsdirektoratet, 2018).

Tilpasset opplæring gjelder både for de som følger ordinæropplæring og for de som mottar spesialundervisning. I den ordinære opplæringen har ikke eleven rett til noen særskilt tilrettelegging. Spesialundervisning er derimot en individuell rett eleven har i de tilfellene han eller hun trenger ekstra tilrettelegging utover det ordinære tilbudet. Når lærere tenker tilpasset opplæring og inkludering i et systemperspektiv, har de mange muligheter til å justere og tilrettelegge undervisningssituasjoner slik at de blir gode for alle elever. Skolens evne til å gi elevene opplæring som ivaretar elevenes faglige og sosiale utvikling innenfor rammen av ordinær opplæring, er med på å avgjøre behovet for spesialundervisning.

Tilpasset opplæring er de tiltakene som skolen setter inn for å sikre at alle elevene får best mulig utbytte av den ordinære opplæringen. Det kan være tiltak knyttet til organiseringen av opplæringen, pedagogiske metoder, arbeid med læringsmiljø, oppfølging av lokalt arbeid med læreplaner og vurdering (Utdanningsdirektoratet, 2018).

2.3.1 Tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial

Norge har en skolepolitisk tradisjon med målsettinger om å utvikle en enhetlig skole hvor alle skoleeiere har en plikt til å legge til rette en tilpasset opplæring for alle. I lov- og planverket understrekes det at skolen skal være sosialt, kulturelt og faglig inkluderende. I opplæringslovens § 1-3 (1998) påpekes det at opplæringen skal tilpasses elevenes evner, anlegg og forutsetninger, og i § 5 sies det at elever som ikke kan få en forsvarlig tilpasset opplæring innenfor den ordinære opplæringen, kan få enkeltvedtak om spesialundervisning. Det innebærer ekstra ressurser både faglig og økonomisk (Skogen, 2005). Da en rektor i ungdomsskolen brukte § 5 for å gi spesialundervisning til en liten gruppe ekstra ressurssterke elever, vakte det imidlertid oppsikt og skapte debatt hvor det blant annet ble hevdet at

«de flinke klarer seg selv». Dette argumentet kan være symptomatisk for holdningene i Norge når det gjelder spesielt begavede barn i skolen (Skogen, 2012, s. 540).

Det er viktig at lærere legger til rette for elever med stort læringspotensial. Hvis enkelte elever som har spesielle evner og talent innenfor et fag ikke får den oppfølgingen de trenger, kan de bli lei, umotivert eller utvikle negativ atferd. Lærere bør ta utgangspunkt i elevenes ståsted og kjenne deres faglige sterke sider for å kunne tilpasse opplæringen. Dette er positivt for alle elever, men helt avgjørende for dem med et stort læringspotensial. Ved å få bryne seg på komplekse og spesielt utfordrende oppgaver på de områdene de har et særskilt talent for, vil elevene få lyst til å lære og de vil utvikle en indre motivasjon (Idsøe, 2019).

En sosio- konstruktivistisk tilnærming fremhever også at elevers læring blir styrket når de blir utfordret under læringen- et syn som bygger på Vygotskijs (1986) teori om nærmeste utviklingszone. Vygotskij hevder at undervisningen bør strekke seg litt utover elevenes beredskapsnivå, for slik å stimulere til akademisk vekst (Idsøe, 2014, s. 173).

2.3.2 Strategier for å tilpasse opplæringen for elever med stort læringspotensial

Det finnes mange forskjellige pedagogiske og organisatoriske strategier både i og utenfor klassen for denne elevgruppen, og her er to som kan fungere i det inkluderende klasserommet: fleksibel gruppering etter for eksempel interesser, prestasjonsnivå, aktivitet, læringspreferanser eller spesielle behov. Eller læreplankomprimering, som går ut på at det eleven allerede mestrer blir fjernet, og det legges til rette for selvstendig jobbing (Idsøe, 2019).

En kan også benytte seg av strategier som er basert på førvurdering. Det går ut på at før læreren begynner å undervise i et emne, kan hun eller han gjennomføre en type førvurdering for hele klassen for å finne ut hvilke ferdigheter eller kunnskaper de allerede har. Dette gir viktig informasjon med tanke på differensiering. Læreren kan bruke førvurdering for nøkkelresultat eller målbare resultater. Det er anbefalt å førvurdere elevene individuelt og ikke som en gruppe eller klasse, slik at alle får en sjanse til å svare. Læreren må sørge for at elevene har erfaring med denne typen kartlegging (Idsøe, 2019). Bruk av

førvurderingsteknikker er viktig for å unngå å undervise elevene i mestret kunnskap om igjen (Idsøe, 2014, s. 176).

Ideer for førvurderingsstrategier kan være å skrive ned:

- Hva de kan om et emne
- Hva de skulle ønske å vite mer om
- På hvilken måte de foretrekker å få mer kunnskap

(Idsøe, 2019)

2.4 Hvordan skape et fremragende læringsmiljø for elever med stort læringspotensial?

I kapittel 2.3 har vi sett på viktigheten av tilpasset opplæring. I skolen i dag er dette en utfordring, spesielt når det kommer til å tilpasse opplæringen for elever med stort læringspotensial. Dette blant annet fordi det er et utbredt syn som sier at disse elevene kan «klare seg selv fordi de er flinke». Tenker man på denne måten kan det være med på å føre til at elevene med stort læringspotensial utvikler en rekke problemer som følge av mangelen på stimulans (Idsøe, 2014, s. 170).

Hvordan kan vi unngå dette, og skape et fremragende læringsmiljø for alle?

Læring fremmes når skolen arbeider systematisk med disse prinsippene:

- Medvirkning og selvregulert læring
- Relasjoner, kommunikasjon og samarbeid
- Elevenes motivasjon og følelser
- Elevenes forkunnskaper og interesser
- Utfordringer slik at alle har noe å strekke seg etter
- Vurdering for læring
- Dybdelæring og tverrfaglighet

(NOU 2016:14, 2016, s. 21)

I et fremragende læringsmiljø brukes læringsprinsippene aktivt for å motivere og stimulere alle elever. For elever med stort læringspotensial er det viktig at skolen identifiserer elevene og anerkjenner deres ulike behov og forutsetninger, først da kan opplæringen tilpasses ved hjelp av pedagogisk og organisatorisk differensiering. Dette støtter alle elevers muligheter til

å få utviklet sitt læringspotensial. Et fremragende læringsmiljø handler om kvalitet, høye ambisjoner, tilpasset opplæring, variert undervisning, vekst, relasjoner og samarbeid (Idsøe, 2019).

2.4.1 Å inkludere verdier i tilpasset opplæring for elever med et stort læringspotensial

Skolens oppgave er å ivareta læringsbehovet til alle elever uansett nivå og potensial. Det betyr at elever med stort læringspotensial også skal føle seg akseptert og inkludert. Det kreves derfor variasjon i undervisningsmetoder og vurderingsstrategier for å kunne tilpasse opplæringen til det nivået elevene fungerer på. Når lærerne planlegger opplæringen må de ta forbehold om at en del av elevene med stort læringspotensial allerede kan ha mange erfaringer, og at de kan ha tilegnet seg kunnskaper innenfor fagene (Idsøe, 2019).

Lærerne må utvikle analytisk kompetanse for å få øye på de individuelle læreprosessene og forskjellene i kognitive forutsetninger. Dette kan innebære å kartlegge elevenes kunnskapsnivå. Deretter kan læreren sørge for å ikke undervise disse elevene i det de allerede vet, da unødvendig repetisjon av skolearbeid er demotiverende og kan føre til at elevene ikke utvikler sitt potensial. Videre kan læreren ta utgangspunkt i kompetansemålene og tilpasse kompleksiteten i hvordan arbeide for å nå disse. Da kan arbeidet med kompetansemålene tilpasses et nivå der elevene opplever at det de lærer er meningsfullt og relevant (Idsøe, 2019).

2.4.2 Aksept og verdsetting

Som for alle elever har også denne elevgruppen behov for å bli anerkjent og verdsatt både av lærere og medelever. Det må bli mer aksept for at noen elever kan ha stort læringspotensial i noen fag, siden heterogenitet er en berikelse som styrker alle elever. All opplæring bør bygge på det allerede eksisterende kunnskapsnivået hos alle. På den måten kan elevene oppleve en logisk sammenheng i det de lærer- uansett nivå (Idsøe, 2019).

2.4.3 Medvirkning er viktig

Å vektlegge medvirkning og autonomi i arbeidet, er viktig for elever med stort læringspotensial. Dette kan læreren sikre gjennom diskusjoner og dialog der elevene får delta i valg, og påvirke og være med på å utforme opplæringsprosessen. Dette gjelder emner,

lærings- og presentasjonsmåter, arbeidsforhold og vurderingskriterier. Det er viktig at elever med stort læringspotensial opplever at de har kontroll, ansvar og eierskap over sin egen læring. Dette kan sikres gjennom tilpasset opplæring og gjennom læringsressurser som fremmer elevvalg og engasjement. Denne elevgruppen har også behov for å få mer komplekse og/ eller andre typer oppgaver og aktiviteter enn sine jevnaldrende. Det er nødvendig med en viss form for evnebasert gruppering ut fra elevenes læringsbehov (Idsøe, 2014b, 2015).

2.4.4 Organisatorisk differensiering

Det finnes ikke en enkel oppskrift for å tilpasse opplæringen til denne elevgruppen. Majoriteten av elevene med et stort læringspotensial kan dra nytte av pedagogisk differensiering i det inkluderende klasserommet. Men noen elever som har et spesielt stort læringspotensial innenfor ett eller flere fag, kan i tillegg ha behov for organisatorisk differensiering som forsering (for eksempel hoppe over trinn, ta et fag på et høyere trinn, eller benytte seg av midlertidig gruppering sammen med andre elever på samme nivå) (Idsøe, 2019).

2.4.5 Læringskultur og vurdering for elever med et stort læringspotensial

Når det gjelder vurdering eller å vise hva de har lært, foretrekker disse elevene å finne løsninger på reelle problemer. De har behov for variasjon ved å ta i bruk ulike medier (eksempler kan være å lage film, blogg, skriftlig, muntlig). Lærerne kan legge til rette for elevvalg. Egenvurdering, originalitet, oppmuntre til selvstendige studieprosjekter og til arbeid som viser mer en kompleks og dyptgående mestring av emnet. Elevene må følges opp på faktisk læringsutbytte i fag og få tilbakemelding.

Lærerne må skape en mestringsorientert læringskultur i klassen, et trygt, risikofritt læringsmiljø for å lette elevenes valg av passe utfordrende oppgaver hvor de konkurrerer med seg selv og ikke med andre. Lærerne må åpne opp klasseromsundervisningen for nye ideer og hjelpemidler og oppmuntre til og modellere aksept for hver enkelt elevs unike evner og forutsetninger (Idsøe, 2019).

2.4.6 Motivasjon og læring

Skal vi forstå læring i skolen, må vi ha kunnskap om elevenes motivasjon fordi motivasjonen er en viktig drivkraft i alle læringsprosesser. Det er sjeldent vi finner elever som presterer svært høyt uten at de er sterkt motiverte. Altså er det noen sammenhenger mellom motivasjon og prestasjon som det er viktig at lærere kjenner til. Motiverte elever knytter ny kunnskap til det de kan fra før, og istedenfor å gi opp når oppgavene blir vanskelige, øker de innsatsen og prøver nye problemløsningsmetoder. De trives med det de holder på med, eller de arbeider for å oppnå anerkjennelse eller belønning. Deres motsetning er elevene som verken liker oppgavene de får på skolen, eller ser noen hensikt med å lære det de skal arbeide med i timene. Selvsagt er det mange andre forhold enn motivasjon, slik som intelligens og sosial bakgrunn, som gjør at skoleelever mestrer fag eller ferdigheter (Lillejord, Manger & Nordahl, 2013, s. 133).

3.0 METODE

3.1 Vitenskapsteori

Vitenskapsteori er noe av det viktigste man kan drive med (Thurén, 2013, s. 12). Vitenskap dreier seg om å finne ut hvordan ting forholder seg i virkeligheten. Samtidig er poenget med vitenskapen at den alltid gjør fremskritt, eller i det minste forandres til forskjell fra for eksempel religionen, som opererer med absolutte sannheter. Vitenskapens utvikling forutsetter at gamle oppfatninger forkastes (Thurén, 2013, s. 13). I denne bacheloroppgaven har jeg benyttet meg av en vitenskapsmetode som kalles hermeneutikk. Denne metoden går ut på at man kan tolke mennesker (menneskers personlighet og menneskers holdninger). Men også resultatene av menneskelige handlinger kan tolkes, enten det er uttrykk i skrift (bøker, aviser), bygninger, gjenstander osv (Thurén, 2013, s. 106). Hermeneutikeren vil forstå og ikke bare forklare. Hermeneutisk holdning er viktig når det handler om å forstå mennesker, menneskers handlinger og resultatet av menneskelige handlinger. Men tolkning er en usikker virksomhet. Den er sjelden eller aldri intersubjektivt testbar, fordi den påvirkes av:

- Tolkerens egne vurderinger
- Tolkerens forforståelse
- Konteksten.

Disse faktorene virker også inn på positivistiske undersøkelser, men de spiller en betydelig større rolle i hermeneutiske tolkninger (Thurén, 2013, s. 113).

3.2 To samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder

Samfunnet, herunder skolen og høyere utdanningsinstitusjoner, handler om mennesker, og særlig samhandling mennesker i mellom. Skal man forske på det som skjer i skolen, må man anvende samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder. Metode, av det greske ordet *methodos*, betyr å følge en bestemt vei mot et mål. Samfunnsvitenskapelig metode dreier seg om hvordan vi skal gå frem for å få informasjon om den sosiale virkeligheten, hvordan denne informasjonen kan analyseres, og hva den forteller oss om samfunnsmessige forhold og prosesser. De viktigste kjennetegnene ved forskningsmetode er åpenhet, systematikk, grundighet og dokumentasjon. Metodelæren dreier seg om hvordan vi kan gå frem for så langt som mulig å undersøke om våre antakelser er i overensstemmelse med virkeligheten eller ikke (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 16).

Et skille som raskt dukker opp i samfunnsforskning, er mellom kvantitative og kvalitative metoder. Det betyr ikke at samfunnsforskningen enten er kvalitativ eller kvantitativ. Det kan være ulike grader av hvor kvalitativ og kvantitativ forskningen er, samt at det også er mulig å kombinere kvalitative og kvantitative metoder i en og samme undersøkelse. Det er viktig å merke seg at en av hovedforskjellene mellom kvalitativ og kvantitativ metode er grad av fleksibilitet. Generelt er kvantitative metoder lite fleksible. Fordelen med liten grad av fleksibilitet er at det gir mening å sammenligne svar på tvers av deltakere og settinger. Det krever imidlertid god kunnskap om hvilke spørsmål det er viktig å stille, den beste måten å stille dem på, og hva som kan være mulige svar (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17).

Kvalitative metoder, som jeg har valgt å ta utgangspunkt i under denne forskningen, er mer fleksible. Det vil si at de tillater større grad av spontanitet og tilpasning i interaksjonen mellom forsker og deltaker. Kvalitative metoder har åpne spørsmål, og hvordan spørsmålet stilles, kan variere fra deltaker til deltaker. Med åpne spørsmål står deltakeren fritt til å besvare spørsmålet med egne ord. I tillegg er relasjonen mellom deltaker og forsker mindre formell enn i kvantitativ forskning. Deltakerne har mulighet til å svare mer utfyllende og med mer detaljer enn ved kvantitative undersøkelser. Forskeren kan på sin side respondere umiddelbart på hva deltakerne sier og skreddersy neste spørsmål. Dette krever at forskeren som intervjuer er i stand til å stille spørsmål, tolke svaret og respondere ut fra dette på neste spørsmål. Videre vil ikke svarene nødvendigvis være sammenlignbare (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17).

3.3 Informanter

I undersøkelsen intervjuet jeg fem lærere fra to ulike barneskoler. Tanken var å ha enda to informanter med i undersøkelsen, men grunnet tidspress lot ikke dette seg gjennomføre. Jeg har forhørt meg frem til intervjuobjekter som jeg vet daglig tilpasser undervisningen sin til elever med stort læringspotensial, eller som tidligere har hatt klasser med slike elever. Dette for å få mest mulig validitet i oppgaven. Tre av informantene er i aldersgruppen 35- 45 år, mens de to andre er i aldersgruppen 50- 60 år. Det er en viss spredning i erfaringen de har i læreryrket. To av informantene har 12års erfaring som ferdigutdannet, en har 23år, en har 29, og den siste informanten har 38års erfaring.

3.4 Planlegging og gjennomførelse av intervjuer

Forberedelsesfasen startet med at jeg fant en virkelighet som jeg ønsket mer kunnskap om. Valget falt da på nevnt problemstilling: *Hvordan tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial?* Utgangspunktet for all forskning er nysgjerrighet, og dette er et emne jeg er nysgjerrig på, og ønsker å lære mer om. Jeg har flere spørsmål rundt dette emnet som jeg ønsker å få besvart. I forberedelsesfasen må man også finne ut hva som allerede finnes av forskningsbasert kunnskap på dette området, og det krever at man setter seg inn i relevant litteratur. Den forberedende fasen omfatter også å ta stilling til undersøkelsens formål. Hva vil vi oppnå med undersøkelsen? Hvorfor ønsker vi å gjennomføre denne undersøkelsen? Hva skal vi bruke undersøkelsens resultater til? (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 18).

Allerede i det jeg bestemte meg for problemstilling hadde jeg tre lærere jeg ønsket å intervjuer. Jeg forhørte meg så med en av disse lærerne om hun hadde tips til andre dyktige lærere som kunne bidra med nyttig informasjon til forskningen min. Det hadde hun, og jeg fikk ved hjelp av henne tak i to andre informanter. Da jeg hadde formulert en problemstilling sendte jeg aktuelle informanter en melding der jeg informerte om at jeg var i gang med bachelorskrivingen, om valgt emne, og om de kunne tenke seg å delta som informanter. Alle ville være med på å sette lys på dette emnet, noe jeg er veldig takknemlig for at de tok seg tid til.

I planleggingsfasen la jeg mye arbeid i å formulere spørsmål som ville gi meg svar på alle de små spesifikke spørsmålene jeg hadde om emnet. Dette var utfordrende. Jeg leste hele tiden gjennom spørsmålene og strøk ut de som la føringer for intervjuobjektene, og de spørsmålene som de bare kunne svare «nei» eller «ja» på. Jeg var hele veien bevisst på at jeg ville ha åpne spørsmål som gjorde at informantene fikk «øse» av sin kunnskap. Jeg endte med et strukturert intervju (se vedlegg 3). Spørsmålene var helt klare på forhånd, og alle informantene fikk de samme spørsmålene de skulle svare på.

Ved kvalitative intervjuer velges informantene ut ved strategisk utvelgelse. Forskeren må tenke gjennom hvilken målgruppe som må delta for at han skal få samlet nødvendige data, mens det neste steget er å velge ut personer fra målgruppen som skal delta i undersøkelsen. Utgangspunktet for utvelgelse av informanter i kvalitative undersøkelser er med andre ord ikke representativitet, men hensiktsmessighet (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 50).

I denne forskningen har jeg gjort en kriteriebasert utvelgelse. Denne utvelgelsen fortalte jeg om ovenfor. Jeg har valgt ut informanter som oppfyller spesielle kriterier. Jeg har intervjuet voksne mennesker som er utdannet grunnskolelærere, og som har kunnskap og erfaring med å tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial.

3.5 Transkribering og dataanalyse

Innsamlede data må analyseres og tolkes. Analyse av kvalitative data består i å bearbeide tekst, eventuelt lyd/ bilder, mens analyse av kvantitative data skjer ved hjelp av opptelling, der det brukes forskjellige statistiske teknikker. Uansett om det er kvalitative eller kvantitative data består en vesentlig del av samfunnsforskningen av å tolke data (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 19).

Under det første intervjuet jeg gjennomførte skjedde det en feil med lydopptakeren. Dette ble først oppdaget om ettermiddagen da jeg skulle starte på transkriberingen av intervjuet. Dermed endte transkriberingen av dette intervjuet med at jeg skrev ned det jeg husker informanten svarte under intervjuet. Som følge av dette ble datainnsamlingen etter dette intervjuet noe kortere enn de fire andre intervjuene. Etter å ha mistet det første intervjuet, endte jeg med å notere ned svarene til informantene underveis i intervjuene istedenfor å nytte meg av lydopptak, da dette falt mer naturlig og føltes tryggere for meg. Som følge av dette har jeg ikke brukt lang tid på å transkribere intervjuene, slik jeg i utgangspunktet hadde tenkt jeg kom til å gjøre. Jeg har derimot 30 sider med råmateriale som jeg har brukt mye tid på å strukturere og sammenligne i etterkant.

3.6 Etske aspekter ved kvalitative forskningsintervju

3.6.1 Moralsk undersøkelse

Jeg tok meldepliktstesten på NSD (norsk senter for forskningsdata) sine nettsider og fikk oppgitt at prosjektet mitt måtte meldes inn. Denne søknaden startet jeg på umiddelbart, og så snart jeg hadde en ferdig utarbeidet intervjuguide sendte jeg inn søknaden og ba om en forenklet vurdering. Informantene fikk tilsendt et informasjonsskriv (vedlegg 1) og et samtykkeskjema (vedlegg 2) av meg i forkant av intervjuet, der relevant informasjon ble presentert. Informantene kunne når som helst i intervjuprosessen trekke tilbake uttalelser eller kommentarer, og da ble disse delene av intervjuet, i tråd med informantenes konfidensialitet,

utelatt (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 97). De fikk også informasjon om hvordan dataene jeg samlet inn ville bli oppbevart (anonymisert), og at de ville bli slettet så snart oppgaven blir levert. Navnene til informantene og skolene de arbeider på er aldri brukt. I stedet for navn er lærerne nevnt ved betegnelser som «L1», «L2», osv. Og skolene ved «S1» og «S2».

3.6.2 Validitet og reliabilitet

Det må samles inn dokumentasjon, eller data, som gjenspeiler den virkeligheten som undersøkes. Det er mange måter å gjennomføre undersøkelser på, og det er mange former for data. Som forsker må man ta stilling til hvem som skal delta, og vurdere utvalgsstørrelse, utvalgsstrategi og rekruttering av informanter eller respondenter. Forskeren må samle inn de data som er relevante og pålitelige ut fra problemstillingene. Vanlige måter å samle inn kvalitative data på er ved observasjon, intervjuer og gruppesamtaler (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 18-19).

Mine informanter kunne få tilsendt intervjuguiden på forhånd dersom de ønsket det. Ville de dette, måtte de ta kontakt med meg, og be om å få den tilsendt. Jeg valgte å gjøre det på denne måten fordi jeg ikke ønsket at de skulle få mulighet til å lese seg frem til de «riktige svarene» i forkant av intervjuet. Jeg ville ha så mye reliabilitet som mulig i innsamlet materiale. Dette er en ting det er viktig å være obs på når man bare benytter seg av intervju, og ikke observasjon og intervju. Man må være kritisk å vite at det man blir fortalt under et intervju ikke nødvendigvis er slik det fungerer i klasserommet i virkeligheten.

Et grunnleggende spørsmål i all forskning er hvor pålitelige data er. På forskningsspråket betegnes dette som reliabilitet, fra det engelske reliability, som betyr pålitelighet. Reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens data; hvilke data som brukes, den måten de samles inn på, og hvordan de bearbeides (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 23). Det finnes forskjellige måter å teste datas reliabilitet på. En mulighet er å gjenta den samme undersøkelsen på samme gruppe på to forskjellige tidspunkter, for eksempel med 2-3 ukers mellomrom. Hvis resultatene blir det samme, er dette et tegn på høy reliabilitet. Dette betegnes som test-reliabilitet. En annen fremgangsmåte er at flere forskere undersøker samme fenomen. Hvis flere forskere kommer frem til samme resultat, tyder det på høy reliabilitet. Dette betegnes som interreliabilitet (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 23).

Data er selvsagt ikke selve virkeligheten, men representasjoner av den. Et sentralt spørsmål er da hvor godt, eller relevant, data representerer fenomenet. I forskningslitteraturen brukes begrepet validitet, av det engelske validity, som betyr gyldighet. Det skilles mellom forskjellige former for validitet, blant annet begrepsvaliditet, intern validitet og ytre validitet. Begrepsvaliditet dreier seg om relasjonen mellom det generelle fenomenet som skal undersøkes, og de konkrete dataene. Er dataene gode (valide) representasjoner av det generelle fenomenet? Hvordan kan man bestemme om indikatorer er valide eller ikke? I noen tilfeller er det rett og slett snakk om å bruke sunn fornuft- face validity. I andre tilfeller er det ikke like lett å avgjøre om indikatorer er valide, og det må gjennomføres systematiske validitetstester. Validitet må ikke oppfattes som noe absolutt, som om data er valide eller ikke, men det er et kvalitetskrav som må være tilnærmet oppfylt (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 24).

Informantene i dette utvalget har ulike typer erfaringer, f.eks erfaringer fra ulike trinn. Det varierer også hvor lenge de har jobbet i profesjonen. Dette er noe som er med på å styrke validiteten i innsamlingen. En faktor som dessverre er med å dra i motsatt retning, og føre til noe svekket reliabilitet, er at innsamlingen av data mangler stemme fra de mannlige lærerne. Dette er noe jeg ser i etterkant at jeg gjerne skulle endret på, for å opprettholde så god validitet som mulig.

4.0 FUNN

4.1 Hvordan karakteriseres og identifiseres elevene med et stort læringspotensial?

Da jeg spurte informantene om hvordan de ville karakterisere elever med et stort læringspotensial kom det frem at dette er svært intelligente elever. Dette er elever som gang på gang viser at de kan og vet mye. Ofte mye mer enn den gjennomsnittlige eleven på samme alder. Dette er de elevene som ikke får nok utbytte av det «ordinære», de som har kommet litt lengre, eller som ikke klarer å fokusere på oppgaver fordi de er for lette.

En av informantene kommer med utsagnet: «Når du får tildelt en klasse, ser du med en gang hvilke elever som har stort læringspotensial» (L3). To av de andre informantene mener at man trenger tid til å bli kjent med elevene, både faglig og sosialt før man kan se om de har stort læringspotensial. Informant L3 er tilhenger av å be disse elevene om å hjelpe til i klassen: *«Disse elevene kan brukes som en ressurs i undervisningen. Gjør man dette er det viktig å snakke med eleven om det på forhånd slik at det blir forutsigbart. Man kan for eksempel trekke ut to sterke elever som har gjort det godt på kartleggingsprøver, snakke med de på forhånd og gi de en utfordring: «kan dere tenke dere å hjelpe i klassen?»». Da viser man at man ser at disse elevene er flinke, og at man setter pris på arbeidet de legger ned. Elevene blir også glade, og de får utnyttet sitt potensiale»*. Hun legger vekt på at det er viktig at dette skjer inne i klassen, der elevene er trygge på hverandre. Å «bruke» elevene på denne måten er mye bedre enn å gi de ekstraarbeid. Dette fordi ekstraarbeid ofte kan oppfattes som straff, noe som er feil. Informanten sier at dette er noe hun vet elever setter pris på, fordi tidligere elever har gitt tilbakemeldinger om dette.

Flere av informantene er enige om at elevene med et stort læringspotensial er elever som ofte kjeder seg i vanlige undervisningssituasjoner på grunn av lite utfordringer. De trenger flere utfordringer enn de får på skolen i dag. En av informantene sier: «Dersom elevene stadig kjeder seg på skolen kan det føre til skolevegring» (L4).

Når det kommer til å identifisere elever som er på et høyere nivå enn forventet nevner alle informantene at det blir gjort gjennom kartleggingsprøver, nasjonale prøver og leseprøver. En av informantene nevner at å bli kjent med elevene og daglig observasjon i

klasserommet er like viktig. En av informantene sier at mye av identifiseringen blir gjort når man har undervisning og elevene rekker opp hånden for å svare. Elevene med stort læringspotensial har svært gjennomtenkte, reflekterte og gode svar.

En av informantene sier: *«I første klasse er det viktig å bli kjent med elevene. Elevene med stort læringspotensial er gjerne veldig skoleklare, nysgjerrige, stiller mange spørsmål, er kritiske og vil ha svar. Dersom du tar over en fjerde klasse får du resultater fra tidligere prøver og kartlegging, så da vet du hva du har å forholde deg til faglig, men det er fortsatt viktig å bli kjent med elevene sine»* (L1).

Et konkret eksempel fra en av informantene: *«Jeg hadde for noen år siden en elev som hele tiden utfordret meg. Det ble nesten en konkurranse om hvem som kunne mest. Eleven prøvde hele tiden å sette meg fast, og han stilte kritiske spørsmål til alt! Dette førte til at jeg måtte være ekstremt godt forberedt til alle timer. Jeg måtte alltid lese meg opp utenfor pensum for at denne eleven skulle ha det greit i timene. Vedkommende hadde også mange felt. Han kunne alt som stod i lærebøkene, og hadde utrolig mye kunnskap om enkeltemner. Eleven kjedet seg mye på skolen, og for meg var det ekstremt vanskelig å finne utfordringer for eleven. Når eleven kjedet seg i timene ble han veldig urolig, og man kunne se på hele han at han kjedet seg. Han lå flere år foran de andre elevene i klassen, og han fullførte kartleggingsprøver på 7.trinn da han selv gikk på 4.trinn»* (L4).

Kartlegging av kompetanse og læringspotensial blir gjort gjennom observasjon i undervisningen og prøveresultat. En av informantene sier: *«Dette gjøres gjennom en forvurdering når klassen starter på nytt tema. Dette kan gjøres på ulike måter. Det kan for eksempel være ved tankeskriving, skjema som lærer har laget, eller samtaler i klasserommet»* (L2). En av de andre informantene sier: *«Det er lurt å se hvordan elevene ligger an gjennom lekseprøver, prøver som du lager selv og gloseprøver. Kartlegging gjennom kompetanseprøver synes jeg er vanskelig fordi de bare viser hva eleven har lært, og ikke hva de kan»* (L5).

Det er veldig viktig at det blir gjort god kartlegging av elevene med stort læringspotensial. På skolen til en av informantene var det psykologer inne å testet en elev som til slutt hoppet fra 4. til 7.trinn. Denne eleven hadde foreldre som pushet veldig på. Eleven fikk faktisk skolevegning, fordi han ikke trivdes på skolen. Psykologene endte med å kurse de ansatte på

skolen om hvordan de kunne legge til rette for slike elever. Noe som var ekstremt lærerikt for alle ansatte.

4.2 Hvordan tilpasses opplæringen elever med et stort læringspotensial?

Opplæringen tilpasses elevene med et stort læringspotensial slik at de skal føle seg inkludert ved å passe på at de blir sett. En av informantene sier *«Det er nok dessverre litt typisk at man som lærer i større grad legger til rette for elevene som sliter, enn for de elevene som har stort læringspotensial. Lærere har en lei tendens til å tenke at disse elevene uansett vil greie seg, for så å rette fokus mot «streberne». Ideelt sett tenker alle at man burde legge til rette med for eksempel grublis-grupper eller grupper med fokus på utfordringer. Men i praksis er det ofte slik at man ikke har ressurser til dette. Dermed blir det til at elevene med stort læringspotensial gjerne er inne i klassen, med ordinær undervisning, og heller får gjort en del ekstra oppgaver. Det er viktig at disse oppgavene byr på større utfordringer enn de ordinære, slik at elevene får bryne seg litt ekstra. I tillegg er det svært viktig at disse elevene får «vise seg frem», og at de får anerkjennning og ros for det gode arbeidet de gjør»* (L4).

To av lærerne nevner at de i klassen en arbeidsplan som de arbeider med på skolen. Den er delt inn i tre ulike deler. 1) Dette gjør du først 2) Dette gjør du etterpå, og 3) Ekstra. Alle elevene (uten IOP) får samme plan. Alle elevene må gjøre «dette gjør du først». Her er fokuset på at elevene får vist at de kan eller ikke kan oppgavene. Det er viktig at her ikke er for mange oppgaver (da mister de elevene som synes oppgavene er lette fort motivasjonen). De elevene som viser at de mestrer går over til «dette gjør du etterpå» eller til «ekstra». På «dette gjør du etterpå» er det mer utfordrende oppgaver, men samme tema. På «ekstra» har du ulike valg, som lærerne sammen med elevene har funnet ut at er givende. I matematikk kan det være ulike nettsider, tekstoppgaver, multi smartøving eller grubliser på papir. Elevene som har et stort læringspotensial kan også få delta som ekstralærere, og de kan få prøve å forklare oppgavene for de andre elevene. Det er også viktig å ha åpne oppgaver slik at elevene med stort læringspotensial kan tilpasse oppgaven til der de selv ligger. En av informantene er for at elevene skal få lærebøker fra høyere trinn, men sier: *«Det er viktig å se eleven an. Du må kjenne til språket til eleven, for å vite om eleven for eksempel vil takle oppgaver med mer tekst, og du må vite hvordan eleven vil kunne reagere overfor de andre i klassen dersom han/hun får lærebøker fra andre trinn»* (L5).

Alle informantene nevner ulike måter man kan differensiere undervisningen på for sørge for at elevene føler seg inkludert. Det kommer blant annet frem at man i matematikk kan gi tekstoppgaver med mer tekst, eller endre oppgavene til høyere og vanskeligere tall. I engelsk kan man for eksempel først ha gløseprøve som er lik for alle, og etterpå kan man la elevene skrive setninger ut fra et bilde. Her kan man la elevene med et stort læringspotensial få et annet bilde enn de andre, og de kan for eksempel skrive en historie istedenfor setninger. Gjør man dette, er det viktig å gi beskjed til elevene om hvorfor. «Dette er fordi du skal ha noe å strekke deg etter», og forklare hvorfor de skal øve på dette, slik at elevene ser meningen i arbeidet som blir gjort.

Alle informantene nevner at bruk av læringskamerat og arbeid i grupper gjør det mulig å inkludere elevene med et stort læringspotensial på en god måte. En informant sier: «*Norsk skole er veldig lærebokstyrt, og vi må tenke annerledes for å utfordre de flinke elevene. Skolen må tenke kreativt. Dette er enklere i dag med tanke på at de fleste har nettbrett eller pc tilgjengelig på skolen. Man har større muligheter med disse hjelpemidlene. For å motivere elevene kan de få vise frem det de kan. Faren ved dette er at de andre kan mislike eleven og synes at han/ hun er en type som alltid vet best. Den flinke eleven kan bli arrogant, og få en «ovenfra og ned» holdning for de andre elevene. Dette må derfor brukes med fornuft. Viss ikke kan elevene ende med å slite sosialt» (L3).*

En av informantene forteller at de der hun jobber, har hatt mattegrupper med ulike nivåer over en bestemt tidsperiode til tross for at mange mener at det er politisk feil å lage en «elite-gruppe». Men det året skolen gjorde dette fikk de svært gode resultater på nasjonale prøver.

Når det kommer til arbeidsmåter og læringsstrategier kan det være lurt å snakke med elevene om hvordan de føler de lærer best. Da gir man de stor medvirkning og valgfrihet. Dette legger en av informantene ekstra vekt på i sin klasse. Hun sier også at: «Man må ha ulike nivåer på tekster i norsk og samfunnsfag, og ulike oppgaver. Noen trenger «let og finn» oppgaver, mens andre trenger åpne oppgaver» (L2).

En av de andre informantene sier: «*Det er viktig å la elevene med et stort læringspotensial få delta muntlig i undervisningen. På småtrinnet fungerer det fint å la elevene hjelpe hverandre da de ikke har utviklet «du er flink» og «du er dårlig». Det er stas å hjelpe hverandre, og det er stas å få hjelp av medelever» (L1).* Det kommer også frem at det kan være en ide å unngå

lærebøkene. En av informantene sier «*Dersom du ser at elevene skriver godt og har et godt ordforråd, kan du ta de sterke ut på et grupperom, og gi de andre oppgaver enn de som står i boken. Her kan de diskutere: «hvordan vil dere løse oppgaven?»*». Man skal ikke la disse elevene være med på verbgjennomgang når de har full kontroll på verb fra før. La de arbeide med noe annet. Ikke ta ut de svake, men ta ut de sterke. Det er lurt å ha en felles gjennomgang, men det er viktig å være flink å differensiere når arbeidet starter» (L3).

En av informantene foreslår at man på de lave trinnene kan ha en bokkasse i klasserommet. Da kan elevene med et stort læringspotensial lese mer, og man kan lage oppgaver med spørsmål som elevene skal svare på til bøkene. Dette hjelper de blant annet til å reflektere og huske det de leser. Det går på rundgang hva som er «inn» av åpne oppgaver, temaoppgaver, dybdelæring og grupper. Elever med stort læringspotensiale har mye å hente i dybdelæring. Men det stiller høge krav til lærer om kvalitet.

Ispinnemetoden:

ILP: individuelt- læringskamerat- plenum.

Ispinne med alle navnene på, trekke en ispinne, navn og læringspartner må svare. Alle blir engasjerte, du kan ikke melde deg ut. Hver uke trekker man nye læringskamerater. Dette fikk den ene skolen tips om å gjøre fra UDIR. Dette hjelper for alle elevene selv om de er svake eller sterke. På denne måten kan de sterke være hjelpelærer for de svake. Elevene får også øvd på samarbeid. Du og læringspartneren din kommer ikke videre før begge har forstått. Dette er en inkluderende måte å arbeide på.

Stasjonsundervisning:

Alle informantene nevner stasjonsundervisning som en god arbeidsmetode. På denne måten får elevene variert undervisning, og elevene med stort læringspotensial får utfordringer. På stasjonene er det også greit å skille mellom forskjellige vanskegrader. I etterkant vurderer gruppene hvordan de synes denne økten har fungert: har de samarbeidet på en god måte eller ikke? Dette gjør de ved hjelp av et evalueringsskjema.

Det er veldig viktig at en som lærer varierer læringsmetodene en benytter seg av. Dette krever heller ikke mye ressurser, men det utfordrer læreren til å tenke kreativt.

4.3 Hvordan er samarbeidet med hjemmet til elevene med et stort læringspotensial?

Samarbeidet med hjemmet til elevene med stort læringspotensiale er stort sett likt som hos de andre elevene. Tre av informantene sier: «Man kan noen ganger oppleve at foreldrene stiller noe høyere krav til barna sine, enn andre foreldre» (L1, L2, L5). Dette gjelder gjerne i form av at de ønsker at barna skal få mer utfordrende oppgaver i lekser. Dette er noe tre av informantene prøver å strekke seg for å få til, mens en av informantene er åpen om at hun er i mot lekser, og heller tilpasser og lager mer utfordrende opplegg til elevene mens de er på skolen. En informant føler at hun noen ganger må dempe foreldrene. Hun sier: «Det er viktig at lyst til å lære kommer innenfra, og at det ikke er presset fra foreldrene som gjør at barna jobber. Da kan man ta fra barna lyst til å lære» (L1). En av de andre informantene sier: «Dialogen jeg har med elevene om det faglige, er det viktigste for at elevene skal være fornøyde med undervisningen de får» (L2).

4.4 Hva er utfordringene med å tilpasse opplæringen for elever med et stort læringspotensial?

Utfordringer ved å tilpasse opplæringen for elever med et stort læringspotensial er å ha nok ressurser til å kunne prioritere disse elevene. De ressursene en har tilgjengelig blir ofte brukt til de elevene som trenger tilpassede opplegg på grunn av at de strever med å forstå. Det er vanskelig å treffe alle elevene på de ulike nivåene de ligger på. Det er tidkrevende og utfordrende å finne metoder og oppgaver som passer for hver enkelt elev, og det er definitivt utfordrende å følge opp utdelt arbeid. Her er alle informantene enige. Det er viktig å finne oppgaver som ikke er for vanskelige, da man ikke har mulighet til å hjelpe alle hele tiden. Å benytte seg av læringspartnere er viktig, og elevene må også få samarbeide.

En informant sier: «*Faren er å gjøre elevene lei. Dersom du har et stort læringspotensial og læreren ikke legger til rette, kan du bli trett og gi opp, eller så kan du få en «alt er lett» innstilling til skolearbeid. Det er viktig at læreren ikke hele tiden gir mer arbeid, men at han/hun gir elevene arbeid på rett nivå. Nivåtilpassing er et nøkkelord!*» (L4). Informantene er enige i at det er utfordrende å gi elevene noe som er kjekt og meningsfullt, som de samtidig kan strekke seg etter. Elevene skal ikke stoppes og de skal ikke måtte vente på resten av klassen, de skal pushes videre.

5.0 DISKUSJON

I dette kapitlet skal jeg diskutere de empiriske funnene mine opp mot teori om elever med et stort læringspotensial, med hovedoverskriftene **5.1 Hva kjennetegner elever med et stort læringspotensial?** og **5.2 Hvordan tilpasses opplæringen til elever med stort læringspotensial?** Hovedvekten av teorien jeg kommer til å benytte i dette kapitlet vil være hentet fra teorikapitlet, men jeg vil også benytte meg av noe ekstra teoretisk materiale for å underbygge funnene mine.

5.1 Hva kjennetegner elever med et stort læringspotensial?

Da jeg spurte informantene om hva som kjennetegner elever med stort læringspotensial fikk jeg svar som forankres i teorien. Dette er elever som er svært intelligente, og som gang på gang viser at de kan mye. De kan ikke nødvendigvis mye om alt, men har gjerne noen områder de interesserer seg om, som de har ekstremt mye kunnskap om. Dette er elever som ikke får nok utbytte av det ordinære, og som ofte ikke klarer å fokusere på arbeidet fordi det byr på nok utfordringer for dem. Disse elevene kjeder seg ofte i vanlige undervisningssituasjoner, og er dermed utfordrende å ha i klassen. I følge teorien er dette en faktor som innvirker på at elevene underpresterer, mister motivasjon, og i verstefall dropper ut av skolen (Idsøe, 2019; Siegle, 2013).

I teorien om elever med stort læringspotensial skilles de skoleflinke elevene fra elever med stort læringspotensial. Disse begrepene rommer på ingen måte det samme innholdet. De skoleflinke elevene kjennetegnes ved at de er velfungerende i vårt pedagogiske system. De jobber hardt, har generelt høy motivasjon og fullfører oppgavene sine (Sousa, 2009). De har også gode resultater på tester og på nasjonale prøver, har gode relasjoner til lærere og medelever, og har et godt selvbilde. I min datainnsamling gjorde jeg et spennende funn der man kan se hvordan en eleven med stort læringspotensial kan fungere, og her ser man et tydelig skille mellom han og det som i teorien kjennetegner en skoleflink elev.

Informanten min forteller om en elev som uten tvil faller under benevnelsen «elev med stort læringspotensial». Eleven prøvde hele tiden å sette fast læreren, og han stilte kritiske spørsmål til alt, og i omtrent alle timer kom det en rekke «hva om...?» spørsmål. Eleven hadde faktisk flere felt, og var ekstremt god i mye. Vedkommende hadde utrolig mye kunnskap om

enkeltemner, og han kunne alt som stod i lærebøkene. Eleven kjedet seg mye i timene. Han lå flere år foran de andre elevene i klassen, og han fullførte kartleggingsprøver på 7.trinn, da han selv gikk på 4.trinn. Læreren strebet etter å tilpasse opplæringen slik at han skulle få de utfordringene han trengte, og slik at han skulle føle at arbeidet hans ble verdsatt. Dette er viktig for at de ikke skal miste motivasjonen. Under datainnsamlingen kom det blant annet frem at tilpasningen kunne gjøres ved å gi eleven bøker fra høyere trinn, la eleven få hjelpe de andre i klassen, og ved å passe på at eleven ble sett. Da læreren prøvde å tilpasse ved hjelp av disse ulike metodene, ble det enda tydeligere for henne at dette var en elev med et stort læringspotensial, faglig. Eleven slet veldig med å tilpasse seg de andre i klassen, og han fikk en «ovenfra og ned» holdning mot de andre elevene, noe som i alle fall ikke var med på å bygge opp motivasjonen og skape trivsel rundt denne eleven.

I følge Idsøe (2019) kjennetegnes elever med et stort læringspotensial blant annet ved at de liker å spekulere rundt muligheter, ikke tolererer gjentakende arbeid og de kan utfordre læreren med en rekke «hva om...?» spørsmål. Selvbilde og selvfølelsen er ikke heller alltid positiv. Elever med stort læringspotensial kan også være skoleflinke, men det er mange av dem som underpresterer, mister motivasjonen og til og med dropper ut av skolen på tross av sitt høye potensial. Dette kan forankres i mangel på tilpasset opplæring og mangel på stimulering, og ved negative relasjoner til lærere og medelever (Idsøe, 2019; Siegle, 2013).

Kate Distin (ref. i Skogen, 2012, s. 541) understreker at nesten alle spesielt begavede barn har til felles at de ønsker å lære, forstå og oppdage. De har lidenskapelige interesser, stadige spørsmål og ekstrem nysgjerrighet. Så hvordan burde man tilpasse opplæringen for elever med et stort læringspotensial? Dette kommer jeg nærmere innpå i neste avsnitt.

5.2 Hvordan tilpasses opplæringen til elever med stort læringspotensial?

Det er ekstremt viktig at elever som har spesielle evner og talenter innenfor et fag får den oppfølgingen de trenger. Om ikke kan de bli lei, umotiverte eller utvikle negativ atferd (Idsøe, 2019). Dette begrunner også Vygotskij (1986) med sin teori om nærmeste utviklingszone. Teorien går ut på at elevers læring blir styrket når de blir utfordret under læringen. Vygotskij

hevder at undervisningen bør strekke seg litt utover elevenes beredskapsnivå, for slik å stimulere til akademisk vekst (Idsøe, 2014, s. 173).

Informantene nevner flere ulike måter man kan differensiere undervisningen på for å tilpasse til elevene med stort læringspotensial. Blant noe av det som blir nevnt er: tekstopp-gaver med mer tekst, matteopp-gaver med andre eller høyere tall, og i engelsk kan elevene for eksempel få skrive historie ut i fra et bilde istedenfor setninger slik som resten av klassen gjør. I dag er det også mye mer snakk om andre typer opp-gaver enn de man finner i lærebøkene. Nå legger man mer vekt på åpne opp-gaver og problemløsningsopp-gaver fremfor erlik- opp-gaver. Dette er utrolig bra for elever med stort læringspotensial, da det utfordrer dem på en helt annen måte.

Å arbeide i grupper, eller med læringskamerat blir også trukket frem som en god arbeidsmåte for elever med stort læringspotensial. En av informantene trekker ivrig inn ILP- metoden, som kan leses om i kapittel 4.2. Stasjonsundervisning nevnes faktisk av alle informantene som en god arbeidsmetode. Dette fordi man deler elevene i grupper, og det bidrar til at det blir enklere å gi variert undervisning og utfordringer til de som trenger det. Noen ganger kan man dele elevene inn i grupper etter nivå. Men rent teoretisk er ikke dette noe man streber etter i Norge, da man er redd for å skape en «elite» gruppe (Skogen & Idsøe, 2011, s. 11).

To av informantene forteller at de tilpasser arbeidet i klassen for alle elevene ved å ha en arbeidsplan som de arbeider med på skolen. Den er delt inn i tre ulike deler, og fungerer slik at alle elevene må gjøre del en, mens de etter det kan velge hvilken del de ønsker å arbeide med. En av delene på planen består av opp-gaver som lærerne og elevene sammen har funnet ut at er givende å arbeide med.

En av informantene nevnte førvurdering spesifikt når det kommer til kartlegging av kompetanse og læringspotensial av elevene. Dette er åpenbart også en del av å tilpasse opplæringen for elevene med stort læringspotensial. Hun sier at hun varierer hvilke måter hun gjør det på, men at det blant annet kan gjøres ved tankeskrijving, eller ved utfylling av ferdiglaget skjema. I Idsøe (2019) går det frem at det er lurt å benytte seg av strategier som førvurdering. Med tanke på elever med et stort læringspotensial er bruk av førvurderingsteknikker viktig for å unngå å undervise elevene i mestret kunnskap om igjen (Idsøe, 2014, s. 176), da vi vet at dette kan gjøre elevene veldig urolige og demotiverte.

For meg kan det virke som lærerne har mange gode konkrete arbeidsmetoder de kan benytte seg av når det gjelder å tilpasse opplæringen for elever med stort læringspotensial. Likevel ser man eksempler på at man ofte kan føle seg rådvill, og tenke at man mangler kompetanse på området. Både teori og funn viser at lærere har lyst å øke kompetansen sin innenfor dette området. Dette så vi et konkret eksempel på i funn-delen av oppgaven. I nevnt tilfelle endte det med at psykologer kom inn og coachet lærerne på hvordan de best mulig kunne tilpasse opplæringen for slike elever. Dette satte lærerne stor pris på, og det viste seg at også andre skoler ønsket å få en mulighet til å benytte seg av et slikt tilbud. Det er ingen tvil om at tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial krever planlegging, tilrettelegging, kreativitet fra lærerens side og ikke minst kompetanseøkning.

6.0 AVSLUTNING

6.1 Oppsummering og konklusjon

I dette forskningsprosjektet har jeg arbeidet ut i fra min problemstilling: *hvordan tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial.*

Både teori og empiri bekrefter at tilpasset opplæring for elever med et stort læringspotensial er ekstremt viktig. Noen gode måter å lykkes med dette på, er blant annet å være kreativ i utformingen av undervisningsoppleggene. Man må være obs på at tilpassingen ikke bare må bli gjort for de elevene som sliter, men også for elever med stort læringspotensial. Skal du lykkes med å tilpasse opplæringen for disse elevene må de først og fremst identifiseres. Det er også viktig at arbeidet de gjør blir verdsatt, og at elevene ikke blir oversett, fordi de er flinke og «uansett vil klare seg». Noen gode konkrete måter å tilpasse opplæringen på er å benytte seg av læringspartnere, la elevene jobbe i grupper- gjerne også noen ganger i nivådelte grupper, som for eksempel under stasjonsarbeid. En annen god metode er å la elevene få være med å velge hvilke oppgaver som skal løses og når de skal løses. Det er fint å la elevene få være med å bestemme over egen læringsprosess.

Det er viktig for meg å poengtere at denne oppgaven er subjektiv. Funnene som er gjort er begrunnet i få informanter, og de kan absolutt ikke generalisere hele lærerpopulasjonen. Jeg kan ikke stå inne for at det er slik alle lærere arbeider, eller burde arbeide, for det finnes absolutt flere metoder som kan bli benyttet. Mine funn er likevel viktige for å fortsette å gjøre forskning innen dette området. Noe som kunne vært spennende å sett videre på innenfor tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial, er hvilke konkrete metoder som fungerer best. Hvordan fungerer det dersom man lar elever hoppe over trinn, i forhold til å for eksempel ha fokus på å la elevene med stort læringspotensial få være de som blir prioritert med tanke på ressurser som ekstralærere, og tilpassede læringsgrupper utenfor klasserommet. Å få frem disse elevenes stemme, og å la de få fortelle hvordan de synes at opplæringen er når den fungerer som best; er kjempe viktig!

7.0 LITTERATURLISTE

- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene* (1.utg.). Oslo: Abstrakt forlag.
- Idsøe, E. (2019, 13.februar). Tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/stort-laringspotensial/>
- Idsøe, E. (2014). Tilpasset opplæring for elever med stort akademisk potensial. I M.Bunting (Red.), *Tilpasset opplæring- i forskning og praksis*. (s. 165-180). Oslo: Cappelen damm Akademisk.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lillejord, S., Manger, T., & Nordahl. (2013). *Livet i skolen 2* (2.utg). Bergen: Fagbokforlaget.
- NOU 2016: 14. (2016). *Mer å hente*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/15542e6ffc5f4159ac5e47b91db91bc0/no/pdfs/nou201620160014000dddpdfs.pdf>
- Opplæringsloven (1998). Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (LOV-1998-07-17-61). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- Siegle, D. (2013). *The underachieving gifted child: Recognizing, understanding and reversing underachievement*. Waco, TX: Prufrock Press.
- Skogen, K. (2012). Evnerike barn- en spesialpedagogisk oppgave. I E.Befring & R.Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk* (s. 540-558). Oslo: Universitetsforlaget.
- Skogen, K. & Idsøe, E. (2011). *Våre evnerike barn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Skogen, K. (2005). *Spesialpedagogikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Thurén, T. (2013). *Vitenskapsteori for nybegynnere*. (2.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Utdanningsdirektoratet. (2018, 1.august). Hva er tilpasset opplæring? Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/hva-er-tilpasset-opplaring/>

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Hvordan tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial?”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan opplæringen i skolen i dag blir tilpasset elever med stort læringspotensial, og hvordan denne tilpassingen kan forbedres for å øke læringsutbyttet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva eventuell deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Bakgrunnen for prosjektet er en bacheloroppgave som skal undersøke hvordan man best mulig kan tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet- avdeling Bergen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i denne undersøkelsen fordi du har kunnskap og erfaring med å tilpasse opplæringen til elever med stort læringspotensiale. Ved utvelgelse av intervjuobjekter har jeg vurdert hvem som har erfaring med dette, som kan komme meg til gode i oppgaveskrivingen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du velger å delta i dette prosjektet innebærer det at du enten svarer på intervju spørsmål, hvor jeg med ditt samtykke vil ta lydopptak av intervjuet, eller at du får tilsendt intervjuet på e-post, og svarer på dette skriftlig. Muntlig vil intervjuet vare i ca. 30 minutter. Intervjuet kan sendes ut på forhånd dersom det er ønskelig.

Dersom du foretrekker å svare på spørsmålene skriftlig, vil jeg sende disse til deg på e-post, så kan du besvare, og returnere dokumentet til meg. Du velger du fritt hvilken metode du ønsker å bruke for å besvare spørsmålene. Dette gjør du ved å sette kryss på hvilken metode du ønsker nederst i skrivet.

Jeg er tilgjengelig til enhver tid over telefon på: _____, og på e-post: _____

Ta kontakt dersom du har spørsmål, eller om noe skulle være uklart. Noen av spørsmålene du vil bli stilt ovenfor er: Hvordan vil du karakterisere elever med et stort læringspotensial? Hva gjør du for å kartlegge deres kompetanse? Hvordan tilpasser du opplæringen for elever med et stort læringspotensial slik at de føler seg inkluderte?

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil naturligvis ikke ha noen følger for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har omtalt i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er jeg som vil ha tilgang til innsamlet datamateriale.
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.
- Deltakerne i prosjektet vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen. All informasjon vil være anonymisert.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 3.juni 2019.

Ved prosjektets slutt blir personopplysninger og eventuelle opptak slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Med vennlig hilsen

Dziuginta Baraldsnes
Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Student

Vedlegg 2: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvordan tilpasse opplæringen til elever med stort læringspotensial», og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- å svare på intervju spørsmål skriftlig

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, 3.juni.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide

INTERVJU- BACHELOROPPGAVE

Problemstilling:

Hvordan tilpasse opplæringen til elever med et stort læringspotensial?

INTERVJUSPØRSMÅL

- 1. Hvordan vil du karakterisere elever med et stort læringspotensial?**
- 2. Hvordan identifiserer du elever som er på et høyere nivå enn forventet?**
- 3. Hva gjør du for å kartlegge deres kompetanse/ læringspotensial?**
- 4. Hvordan tilpasser du opplæringen for elever med et stort læringspotensial slik at de føler seg inkludert?**
- 5. Hvilke arbeidsmåter og læringsstrategier bruker du for å tilpasse opplæringen for elever med et stort læringspotensial?**
- 6. Hvordan er samarbeidet med hjemmet til elevene med et stort læringspotensial?**
- 7. Hvilke utfordringer ser du når du skal tilpasse opplæringen for elever med et stort læringspotensial?**

